

„A SZOMBATHELYI JOGSZOLGÁLTATÁS ÉVSZÁZADAIBÓL”

KITONICH JÁNOS (1560–1619) EMLÉKÜLÉS

■ Kóta Péter

Kitonich János jogtudós halálának 400. évfordulója alkalmából 2019. december 19-én emlékülést tartottak a Szombathelyi Törvényszéken. Noha a jogtörténészek előtt jól ismert személyiség, az ő szombathelyi működéséről – ügyész, ügyvéd, iskolamester, püspöki tisztviselő szerepben – csupán Horváth Tibor Antal adott röpke, ám tartalmas utalásokat, néhány terjedelmes lábjegyzet keretében.¹ Tudományos munkája révén saját korán messze túlmutató jelentőségre tett szert: tisztelői a „splendida iuris praxeosque patriae lucerna” (fénylő lámpás a hazai joggyakorlatban) jelzővel illették.

Dr. Andor Szabolcs, a Szombathelyi Törvényszék elnöke nyitotta meg a felolvasó ülést. Emlékeztetett, hogy a bírói függetlenség alkotmányjogi alapelve kimondásának is kerek évfordulóját ünnepeljük: az 1869. évi IV. törvény-cikk mérőföldkő a polgári igazságszolgáltatás megteremtésének útján. Sőt, a szombathelyi törvényszéknek is kerek évfordulója volt; éppen 130 évvel ezelőtt kezdte meg működését.

Jogászok és történészek ismertették ennek a hosszú útnak néhány fontos állomását; az előadói gárda összetétele is tükrözte a tudományszakok közti szoros kapcsolatot.

Elsőként dr. Gedeon Magdolna, a Miskolci Egyetem docense helyezte el a jogtudóst a 17. század kormányzati, jogalkotási és politikai környezetében, méltatta elméleti tevékenységét. Legnagyobb hatású műve az 1619-ben megjelent *Directio methodica* című kommentár Werbőczy Hármaskönyvéhez. Ez az eljárásjogra koncentráló mű szinte azonnal átment a napi használatba, és a továbbiakban, egészen a reformkorig nélkülözhetetlen kézikönyve volt a hazai jogászoknak. Kászoni János magyar fordításban adta ki Váradon 1647-ben, kivonatokat, másolatokat készítettek belőle. Az Országos Széchényi Könyvtár kéziratárában nyolc „Excerpta Kitonicsiana” lelhető fel, nem beszélve más könyvtárak gyűjteményeiről. Ezek magánmunkák, a folyamatos használat során összegyűjtött kivonatok, jegyzetek. Kitonich munkájának előnye kortársaival, pl. Baranyai Decsi János elvont elméleti irányultságú *Syntagmájával* szemben a

¹Horváth Tibor Antal: Szombathely a XV–XVIII. században. Szombathely, 1993. 317., 321. p. (Acta Savariensia; 8.)

gyakorlatiassága, közvetlen használatra alkalmassága volt. Szombathelyi tapasztalatai sokban hozzájárulhattak a hétköznapok joggyakorlásának kimerítő alaposágú ismeretéhez.

Dr. Dominkovits Péter levéltáros-történész Kitonich életének ezt az időszakát vette beható vizsgálat alá. Dominkovits már az általa írt, közelmúltban megjelent Szombathely-monográfiában felhívta a figyelmet Kitonichra. A Horvátországból, Kosztanica városából származó nemes valószínűleg a győri püspök – Szombathely földesura – támogatását élvezve jött a városba, vállalt tisztséget, többek között várnagyi és iskolamesteri posztot is betöltött, majd házassága révén a helyi elitbe került. Ügyvédként folyamatosan kimutatható szereplése a vármegyén és a városi tanács előtt egyaránt. Eme gyakorló jogászi tapasztalat sűrűsödik össze élete vége felé megfogalmazott kézikönyveiben.

Ezidáig kevesen tudtak arról, hogy ilyen jelentős személyiség – szombathe-

lyi ügyvédségből a királyi jogügyigazgatóságra emelkedett; ennek a tisztségnek mai megfelelője talán a főállamügyész – alakította a város politikai és társadalmi életét. Feiszt György, mintegy tovább szűkítve a vizsgálatok látószögét, éppen az itteni tartózkodásának nyomait, bizonyítékait kereste. Az egykorú és közel egykorú adójegyzékek, házösszeírások szórványos adatait, az adószedők bejárasi útvonalait összevetve talán kideríthető, hogy hol állhatott Kitonich egykori lakóháza (a mai főtéren?). Az előadás, mint a címe hangsúlyozza, kísérletnek tekintendő, ezért végeredménye további megerősítésre szorul, meglehet, hogy más forrásokból más lokalizáció adódik. Méltó megemlékezéséppen emléktáblát lehetne elhelyezni egykori lakóhelye közelében.

A tematikában nagy időbeli ugrást, egyúttal a jelen korhoz való közeledést jelentette dr. Baráth Attilának, a Körmenti Járásbíróság elnökének előadása, amelyben a Szombathelyi Törvényszék 130 éves működését foglalta össze. Szó esett az épületről is, de főleg a személyekről. Azokról a bírákról, jogászokról, akik hűségesen szolgálták a jog és igazság ügyét, vállalva akár a politikai meghurcoltatást is.

A rendezvényhez kamarakiállítás kapcsolódott, amely néhány a korhoz köthető levéltári és könyvtári dokumentumot mutatott be: formulagyűjteményt, széljegyzetekkel ellátott Tripartitumot, a Directio több egykorú, illetve reprint kiadását.

A Magyar Nemzeti Levéltár Vas Megyei Levéltára, a Szombathelyi Egyházmegyei Könyvtár, a Magyar Jogászegylet Vas Megyei Szervezete és a Vas Megyei Ügyvédi Kamara támogatása tette lehetővé a konferenciát.

